ולאו מק"ו מה **קאתי ומה משקין הבאין מחמת כלי.** וע"ע [א] גילף מק"ו לחוכל ומה חוכל הבא ממחמת שרץ מטמא משקין שרץ גופיה לא כל שכן והשתא ניתא דבין משקין ובין חוכל מטמא כלי וי"ל דע"כ אין חוכל מטמא כלי אפילו בא ממחמת שרץ מק"ו דמשקין הבאין ממחמת כלי שמטמא חוכל ואין חוכל מטמא כלי חוכל הבא ממחמת שרץ שאין מטמא חוכל [מהות טומאה] אינו דין שלא יטמא כלי: **דין הוא** מן הדין **להיות בנדון.** הקשה הרב רבי יעקב הלוולינ"ש מה כן יהיו משקין הבאין ממחמת שרץ שניים כמשקין הבאין ממחמת כלי ואהני קל וחומר למטמו ואהני דיו להיו שניים [ב] דכה"ג אמרינן בכילד הרגל (ג"ק כה:) גבי קל וחומר דמפך בחמת ניחא אהני קל וחומר לטומאת ערב ואהני דיו לאפוקי מטומאת ז' וגבי קרן בחלב הניחק[ה] אמרינן נמי אהני דיו וקל וחומר לזק שלם ואהני דיו למגופו ואומר ר"י דלא קשה להכא לא משכחת מידי שנגע בשרץ שלא יהיה ראשון הלכך אין לחלק אבל גבי מת [ג] משכחת דבר הנוגע בו שלא יהיה ראשון אהני קל וחומר לגוף חוכלים וכלי חרס[ד] וזק שלם מגופו תרי מילי ניתנו אבל אין לתרץ משום דאיכא למימר ק"ו הכי ומה חלש וכלים שאין מטמא מאויר כלי חרס מטמא משרץ שמטמא מאויר כלי חרס לא כל שכן שמטמא משרץ דהשתא נמי איכא למימר דיו[ה] כדמוכח בכילד הרגל (שם): **ובי תימא אוכל חמור דמטמא משקין.** הוי מצי למילף דאין חוכל מטמא כלי מקל וחומר ומה כלי שמטמא חוכל אין מטמא כלי חוכל שלא יטמא משרץ דין הוא שלא יטמא כלי: **ומהו עלייהו שמקבלין טומאה בלא הכשר.** תימה לר"י לאכתי לא הוי קל וחומר דהא עלייהו לא מצי למילף מהכי להו לקבל טומאה ממקשין ולענין חוכל מהכי להו ק"ו חוכל ממה ולעיל דליף ממקה לא מטמא כלי לא מצי למילף בק"ו מחוכל שמטמא משקה ואין מטמא כלי משקה ללא מטמא משקה לא כ"ש דהא גופא מנלן לחוכל לא מטמא כלי ועוד דמשקין חמור מחוכל דמטמא חוכל והכא לא מצי למיעבד ק"ו כלעיל דמה לי שמטמא חוכל אין מטמא כלי חוכל הבא ממחמת שרץ לא כ"ש דמ"מ חוכל הבא ממחמת שרץ מנלן[ו]: **ומה** מחוסר בפורים. אפי' מאן לית ליה דיו אפילו היכא דמיפרך קל וחומר הכא מוקה שלישי מן התורה. ניחא ליה להניח מקרא וה"מ למידרש שלישי לקודש קל וחומר מטבול יום[ז] ורש"י פירש דלהכי אינטריך למימר למדנו שלישי מן התורה ללא מינחת דיו אבל השתא למדנו מן התורה לא למאויר דיו ומשום דיו לא מהניא ליה ק"ו דמשקין הבאין ממחמת כלי מטמאין משקין הבאין מחמת כלי חוכל הבא ממחמת שרץ לא כל שכן דיו לבא מן הדין להיות בנדון יטמא דרישא היכי דריש מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא יטמא לטמא את המשקין אתה אומר לטמא את המשקין או אינו אלא לטמא את הכלי אמרת ק"ו ומה משקה שמטמא אוכל אינו מטמא כלי אוכל שאין מטמא אוכל אינו דין שלא יטמא כלי הא מה אני מקיים יטמא לטמא את המשקין שהן עלולין לקבל טומאה מאיר משקין משום דעלולין לקבל טומאה תיפוק ליה משום דליכא מידי אחרינא ה"ק וכ"ת אוכל חמור דמטמא משקין ניטמייה לכלי ההוא חומרא דמשקין הוא משום דמשקין עלולין לקבל טומאה ומה היא עלילתן שמקבלין טומאה שלא בהכשר יטמא דאין עושה כיוצא בה מהבא נפקא מהתם נפקא[ט] [1] וכי יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא טמא ואין עושה טומאה כיוצא בה חד במשקין הבאין ממחמת שרץ וחד במשקין הבאין ממחמת כלי וצריכי דאי אשמועינן במשקין הבאין ממחמת כלי משום דלא חמירי אבל במשקין הבאין ממחמת שרץ דחמירי אימא עושה טומאה כיוצא בה ולשמעינן משקין הבאין ממחמת שרץ וכ"ש משקין הבאין ממחמת כלי [י] מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא א"ל רבינא לרב אשי והא אמר רבא לא ר' יוסי סבר כר' עקיבא ולא ר"ע סבר כר' יוסי אמר ליה רבי יוסי בשיטת ר"ע רבו אמרה וליה לא ס"ל אמר ליה רב אשי לרב כהנא בשלמא ר' יוסי לא סבר לה כר"ע [כ] דתניא א"ר יוסי מניין לרביעי בקודש שהוא פסול ודין הוא ומה מחוסר בפורים שמותר בתרומה פסול בקודש שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקודש ולמדנו שלישי בקודש מן התורה ורביעי מקל וחומר שלישי מן התורה דכתיב [2] **והבשר אשר יגע בכל**

ד) ומאי **משקין הבאין ממחמת שרץ מי לפיכי.** בחוריית' ממשקין ממחמת כלי חוכל לחמו ומה כו' וכיון דמייליכו חוכל דלכפי דיו למשקין שנגעו בשרץ הבאין מן הדין דמשקין שנגעו בכלי להיות כנדון מה חלו חלו אין מטמאין כלי קל חלו חלו אין מטמאין כלי: **טעמא דריסא.** גבי חוכל היכי דליכא ריסא ליה ר"ע: **משקה שמטמא חוכל.** כלמחמן לעילא[ה] אינו מטמא כלי כלמחמן[ו] חוכל שאין מטמא חוכל דאין טומאה עושה בה אינו דין כו'. והוה הדין דמצי למימר נמי קל וחומר מיניה וביה כלמחמן גבי משקין דניחא ליה למימר הכי מה כלי שמטמא את החוכל הזה אינו מטמא כלי חוכל שנגע ממחמת כלי כו' אלא משום דהדר מצטריך ליה למימר כלעיל ואימא הני מילי חוכל הבא ממחמת שרץ דאית ביה טומאה חמורה אבל חוכל הבא ממחמת כלי דלית ביה טומאה חמורה ניחא ליה למילף ממשקה דחוקיתנא בהו דלא שנא נגעו בשרץ לא שנא ניטמאו מן הכלי לא מטמאו כלי: **וכי תימא חוכל חמור.** ממשקה דלילו משקה אין מטמא משקה ולילו חוכל קמ"ל מטמא משקה שלכך נתע"ג דאין משקה מטמא כלי יהא חוכל מטמא כלי: **הסוה.** לחוקימנא הלי יטמא לחוכל לטמא משקה תומרא דמשקין היא דעלולין לקבל טומאה: **יטמא לחין עושה כיוצא בה.** כלומר השתא דהשתין יטמא יטמא ומהי דקרינן בתרוייהו [ח] יטמא ללמד מיעוט לחין מטמא כיוצא בו כגון חוכל חוכל ומשקה משקה: **הוה.** מיעוטא וחוכל לכוותיה קא ממעט: **תד.** למעוטי משקין הבאין ממחמת שרץ ע"ג דלא כתיבי בהלי קרא משקין דכי יותן מים על זרע וגו' דמשמע [ט] לחלי שנגע בהן שרץ לאחר שניגבו מיהו גלי בחוכל והוה הדין למשקה: **ותד ממשקין הבאין ממחמת כלי.** הכוה יטמא לעליו מיירי בבאין ממחמת כלי: **והא אמר רבא לא רבי יוסי.** ללקמן דלריש ק"ו ממחוסר כפורים שבר לה כר' עקיבא שיהא שני עושה שלישי בחולין ולא רבי עקיבא שני עושה שבר לה כרבי יוסי ממאי דמייתי לקמן רביעי בקודש מקל וחומר ממחוסר כפורים ומילתיה דלרבא פרכוה רב אשי ורב כהנא לקמן בסמוך וכיון דלית ליה לרבי יוסי משקין מטמאין אחרים לחוליית לא משכח רביעי מטמא דלריש יטמא על כרחך לית ליה שני עושה שלישי בחולין להה בין יטמא לחוכלין בין יטמא למשקין אפי כתיבי: **בשיטת רבי עקיבא רבו אמרה.** להא דאמר טומאת משקין לטמא אחרים לחוליית מיבעי ליה למדרש יטמא יטמא אלימא דר"ע יטמא יטמא לית ליה גבי חוכלין וקל"ח יוסי הוא ודלית ליה ר"ע יטמא יטמא לית ליה למשקין מטמאין אחרים לחוליית אבל רבי יוסי לא קבירא ליה טומאת משקין לטמא אחרים לחוליית ולא דלית ליה יטמא יטמא: **בשלמא רבי יוסי לא סבר ליה כר"ע.** דאני עושה שלישי בחולין מקל וחומר ממחוסר כפורים **דתניא אמר רבי יוסי מניין לרביעי בקודש שפסול ודין הוא מה מחוסר כפורים שמותר בתרומה פסול בקודש שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקודש ולמדנו שלישי בקודש מן התורה ורביעי מקל וחומר שלישי מן התורה דכתיב** [2] **והבשר אשר יגע בכל**

ה) לעיל יח., ג) [נקמן עז: יומא מג. יבמות כב: קדושין ד.: סוטי כט. ב"מ לד: סנהדרין מ: מנ. זבחים פב: קג: חולין קיח:], ז) סוטה כט: מגיגה כד. [תוספתא דתמורה פ"ג ה"ח], ד) [שייך לע"א], ה) [ע"א], ו) [שם], ז) לף כט., ח) ב"ק יח.,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יטמא לפי וכו' דקרינן בתרוייהו יטמא. ב"ב כלומר מדלפ קרינן יטמא: (ב) ד"ה אל למעוטי במשקין וכו' משמע לפיו:

מוסף רש"י

ראין עושה טומאה כיוצא בה. ולפן מטמא חוכל כיוצא בו (לעיל יד.). מנין לרביעי בקודש שהוא פסול. ולפ אמרינן טהור הוא כתמרומה (סוטה כח:), ומה מחוסר בפורים. בטומאות הלריכת קרבן, כגון זב וחבס ויולדת ומלוזע (שם). שלישי שפסול בתרומה. לדגבקת לן ק"ו ממקת סוטה (כט.), ומה טהול יום שמותר במעבר לחול בתרומה, אי אפשר במעבר אינו דין שיעשה שלישי בתרומה (חגיגה כד.). אינו דין שיעשה רביעי בקודש. ולפ תימה דיו נמי מן הדין להיות כנדון, ומימי הכי שלישי שפסול בתרומה דין הוא שפסול בקודש, לפס כן בטול ליה מלי קל וחומר, דשלישי בקודש לא מלינן למיגמר מיניה גלי לן קרא דלא, ומיהו דלפ שלישי בקודש, מלפת בעלמא הוא דלפמעינן דשלישי בקודש מן התורה הוא (חגיגה כד.).

מוסף תוספות

א. מנלן דילפינן משקין הבאין מחמת שרץ ממשקין הבאין מחמת כלי. תוס' שמק. ב. וא"ב משקין הבאים מחמת שרץ דלהוי ראשונים מנלן. שם. ג. אע"פ שכל טומאה של מת הוא טומאה שבעה. מי רמינו דוק. ד. שאין לך דבר שאינו נעשה אב הטומאה שהוא טמא טומאה שבעה. שם. ה. דכיון דסוף סוף צריכין למשקין שמיטמאין מאויר כלי חרס ולא הוו אלא שנים בכי האי גוונא נמי אמרינן דיו דלא ליהוי אלא שנים. מי' פ"ן, ועי' תוס' שלמן שמפסיק שם בכוש (סוטה כט.).

תורה אור השלם

1. וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל זֶרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: ויקרא יא לח
2. וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יָגַע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף וְהַבָּשָׂר כָּל טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר: ויקרא ז יט

רבינו חננאל

מק"ו מיתיתין ליה הכי, ומה כלי הבא מחמת שרץ מטמא את המשקין. דתניגן בתורת כהנים. אם כן למה נאמר משקה בכל כלי יטמא, מלמד שהכלים מטמאין את המשקה, שרץ שמטמא את הכלי אינו דין שיטמא משקין. וכיון שטומאת משקין מחמת שרץ בק"ו גמר לה מן הכלי, אמרינן דיו לבא מן הדין. והן משקין הבאין מחמת שרץ, להיות כנדון, והוא הכלי, מה כלי אין מטמא כלי שאין טומאה עושה כיוצא בה, אף משקין הבאין מחמת שרץ לא יטמאו את הכלי. יטמא דרישא לטמא האוכל את המשקה. ואימא לטמא האוכל את הכלי, אמרת ק"ו ומה משקה הטמא אוכל אין מטמא כלי. אוכל שאין מטמא אוכל כיוצא בו אינו דין שלא יטמא כלי, הא מה אני מקיים יטמא דרישא דקרא לטמא את המשקין שהן עלולים לקבל טומאה. ודחינן לא צריכא לכולי האי, חדא דליכא מידי אחרינא לרבויי, כי מה יטמא מן האוכל כלים, הרי דחינהו מק"ו שלא יטמאו מן האוכל, וכל שכן אדם. לא נשאר אלא אוכלין ומשקין, אוכלין ליכא למימר דהא אין טומאה עושה כיוצא בה, לא נשארו אלא המשקין, ותו מפני שהן עלולין לקבל טומאה שלא בהכשר כר'. ואין טומאה עושה כיוצא בה מהתם נפקא, וכי יתן מים על זרע וגו'. הוא טמא ואין עושה כיוצא בה. ואוקמ' חד למשקין הבאין מחמת שרץ, וחד למשקין הבאין מחמת כלי וצריכא וכו'. זה כלו לדברי ר' יוסי הר' שמעון דאמרי לאוכלין טמאין לבלים טהורין, ואסיקנא ר' יוסי בשיטת ר' עקיבא אמרה ולא סבירא ליה כוותיה דיש שלישי בחולין, כמו שדרש ר' עקיבא בו ביום. וכן ר' עקיבא לא סבירא ליה כר' יוסי, דתניא ר' עקיבא אומר למד על ככר שני שעושה שלישי בחולין, ור' יוסי תני בתוספתא בסוף חגיגה מנין לרביעי בקודש שפסול, ודין הוא ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה, כדקיימא לן טבל ועלה אוכל במעשר, העריב שמשו אוכל בתרומה, הביא כפרתו אוכל בקדשים, נמצא מעורב שמש מחוסר כפורים טהור בתרומה פסול בקודש. שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקודש, למדנו שלישי לקדש מן התורה שנאמר והבשר אשר יגע

נכס"ג ממרי דיו. 1. דלא שייך למימר אוכל הבא מחמת שרץ מי כתב בהדיא דוודאי כתיב. תוס' שמק. ותוס' ר"פ מוסקין. דוודאי כתיב בקרא דמייתי בתר הכי וכי יותן מים על זרע ונפל וגו'. 2. דקים לן ביה שלישי לתרומה בפרק כשם (סוטה כט.). תוס' שמק.

כלל טמא מי לא משמע ליה מידי אגב נזקי. להכי צריכי נקרא טמא לאפוקי מדתניא בתוספתא[ב] ומשמע דמשמעינן ליה לר' יוסי בשלישי לתרומה ולא רביעי ורביעי לקודש ולא חמישי על כרחין ליה שני עושה שלישי בחולין ולא דרים טומאת טמא דאי ליה ליימיה לרביעי בתרומה

בכל טמא לא יאכל [א]מי לא עסקינן דנגע בשני רביעי מקל וחומר דאמרינן ואי ס"ד סבר כר"ע ניתני נמי רביעי בתרומה וחמישי בקודש אלא ר"ע לא סבר כר' יוסי מנלן א"ל דלא לישתמיט תנא וליתני רביעי בתרומה וחמישי בקודש ונימא ר"ע היא ואנן אהכי ניקום ונסמוך נפק רב אשי ואי תימא רב כהנא דק ואשכח הא [ב]דתנן [ג]הכלי מצרף את מה שבתוכו לקודש אבל לא לתרומה והרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה ואמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן מעדותו של ר"ע נשנית משנה זו [ד](דתניא) [ה]הוסיף ר"ע [ו]הסולת והקטורת והלבונה והגחלים שאם נגע בטבול יום במקצתן פסול את כולן רביעי אין חמישי לא שלישי אין רביעי לא אלמא קסבר [ז]צירוף דרבנן ופליגא דרבי חנין דאמר [ח]צירוף דאוריתא שנאמר [ט]כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת הכתוב עשה [י]כל מה שבכף אחת [כ]תנן התם [ל]על מחט שנמצאת בבשר שהסכין והידים טהורות והבשר טמא נמצאת בפרש הכל טהור אמר רבי עקיבא [מ]זכינו שאין טומאת ידים במקדש ונימא

ניתני נמי רביעי בתרומה. וס"ד דהוה מלי למימר [א] לא סבר להו כר"ע אמאי מיצטריך למיתני נקל ומומר רביעי בקודש מהמוסר כפורים [ב] מגופיה דקרא שמעינן ליה כיון דשלישי טמא בחולין וכשבר אגב יגע בכל טמא וגו' כי היכי דדרשינן התם קרי כאן וכשבר אגב יגע בכל טמא וגו' **לא לישתמיט תנא** לעניין שלישי: וליתני רביעי בתרומה וחמישי בקודש. פ"ה דלמ"ד טומאת מקצן לטמא אמכיס דרבנן לא מכשרת רביעי בקודש אלא מדרבנן ועל ידי עיסה ולגזירה מכשרת לה שפיר [ג] כדאמרי' לעיל ור"ל דמיעצית ליה לי מהני מיצת הקודש למימני ליה רלמחר ומני יסבור לאוכל טמטמת אוכל ומה שפ"ה מדקתני לה גבי מעלות בפרק מומר בקודש (מגיגה כ: ושם) מ"מ כן דרבנן היא אשי ואנן אהכי ניקום ונסמוך נפק רב אשי ואי תימא רב כהנא דק ואשכח הא [ד]דתנן [ה]הכלי מצרף את מה שבתוכו לקודש אבל לא לתרומה והרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה ואמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן מעדותו של ר"ע נשנית משנה זו [ו](דתניא) [ז]הוסיף ר"ע [ח]הסולת והקטורת והלבונה והגחלים שאם נגע בטבול יום במקצתן פסול את כולן רביעי אין חמישי לא שלישי אין רביעי לא אלמא קסבר [ט]צירוף דרבנן ופליגא דרבי חנין דאמר [י]צירוף דאוריתא שנאמר [כ]כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת הכתוב עשה [ל]כל מה שבכף אחת [מ]תנן התם [נ]על מחט שנמצאת בבשר שהסכין והידים טהורות והבשר טמא נמצאת בפרש הכל טהור אמר רבי עקיבא [ס]זכינו שאין טומאת ידים במקדש

כר"ע אמאי מיצטריך למיתני נקל ומומר רביעי בקודש ממהמוסר כפורים [ב] מגופיה דקרא שמעינן ליה כיון דשלישי טמא בחולין וכשבר אגב יגע בכל טמא וגו' כי היכי דדרשינן התם קרי כאן וכשבר אגב יגע בכל טמא וגו' **לא לישתמיט תנא** לעניין שלישי: **וליתני רביעי בתרומה וחמישי בקודש.** פ"ה דלמ"ד טומאת מקצן לטמא אמכיס דרבנן לא מכשרת רביעי בקודש אלא מדרבנן ועל ידי עיסה ולגזירה מכשרת לה שפיר [ג] כדאמרי' לעיל ור"ל דמיעצית ליה לי מהני מיצת הקודש למימני ליה רלמחר ומני יסבור לאוכל טמטמת אוכל ומה שפ"ה מדקתני לה גבי מעלות בפרק מומר בקודש (מגיגה כ: ושם) מ"מ כן דרבנן היא אשי ואנן אהכי ניקום ונסמוך נפק רב אשי ואי תימא רב כהנא דק ואשכח הא [ד]דתנן [ה]הכלי מצרף את מה שבתוכו לקודש אבל לא לתרומה והרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה ואמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן מעדותו של ר"ע נשנית משנה זו [ו](דתניא) [ז]הוסיף ר"ע [ח]הסולת והקטורת והלבונה והגחלים שאם נגע בטבול יום במקצתן פסול את כולן רביעי אין חמישי לא שלישי אין רביעי לא אלמא קסבר [ט]צירוף דרבנן ופליגא דרבי חנין דאמר [י]צירוף דאוריתא שנאמר [כ]כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת הכתוב עשה [ל]כל מה שבכף אחת [מ]תנן התם [נ]על מחט שנמצאת בבשר שהסכין והידים טהורות והבשר טמא נמצאת בפרש הכל טהור אמר רבי עקיבא [ס]זכינו שאין טומאת ידים במקדש ונימא

מקרא מלא דבר הכתוב לימלא מתא הוא לקדשים דס"ד עושין כיוצא בהן מהמבשר אגב יגע בכל טמא: **אלמא קסבר צירוף דרבנן.** יש פי' מרש"י שמפרש לדייק לר"ע לגזירה דרבנן דמלאוריי"ת אין טומאה לעבודה וגחלים דהא לאו אוכל ניהו דמעלה דרבנן היא מה שמקבלין טומאה ופ"ק כל שעה (לקמן לא.) קרי לה מעלה ואין זה ראיה דהתם נמי קרי לה מעלה להניח בפרטו אוכל בקדשים אף על גב דהוי לאוריי"ת כדדרים בפרק הערל (יבמות עד:) ועוד דבהדיא מוכח בפרק שני בתמורין (דף לו:) דהמבשר לרבות עיסה ולפונה לאו מלמכתא היא דמהמבשר היא מהיכא דהקדש מכשר לאוריי"ת[ס] ורלמה לר"י כמו שהוגה בפי' לדייק לגזירה דרבנן מהא דקתני ריבית ריבית על לפר חטאת שאם נגע בטמא במקצת טימא את כולו וזהו מדרבנן שלפר חטאת אינו קודש אלא מוך[ז] כדמוכח בפרק התכלת (מנחות נג. ושם) שאין מועלין בלפר פרה וקתני הוסיף ר"ע משמע דהוי לרבנן כמו ריצת: **שאין טומאת ידים במקדש.** תימה לר"י מאחי היכי להם להיות שניות ס"ב מאי קא משמע לן דאין טומאה עושה פירין תרוייהו בו ביום וגזרו והא הניחו ידיהם שפוסלות התרומה מיירי בטמא

יוסי להא דתני אבא שאול טבול יום תחילה לקודש לטמא שניים ולפסול אחד הא אסיקנא דר' יוסי לית ליה הא דאבא שאול]. תנן התם במס' עדיות פ"ב. ועל המחט שנמצאת בבשר שהסכין והידים טהורות, מכלל שלא גזרו על הידים טומאה במקדש, זכינו שאין טומאת ידים במקדש.

[ב] מגיגה כ: [מנחות כד.], [ג] [ל"ל דתמן], [ג] מגיגה כג: יומא מה. עדיות פ"ב מ"ש, [ד] [מגיגה שם], [ה] [עדיות פ"ב מ"ה גן], [ו] [ויקרא יא], [ז] [ע"ע תוס' מגיגה כג: ד"ה והא ותוס' זבחים לו. ד"ה ופפרי סבי ותוס' מנחות כט. ד"ה יפלו ותוס' חולין לה. ד"ה אין לך].

תורה אור השלם

1. כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת:
במדבר ז יד

גליון הש"ס

גמ' כל מה שבכף אחת. עי' חולין לו ע"ב תוס' ד"ה לרוך:

מוסף רש"י

מי לא עסקינן דנגע בשני. מי לא מלינן למימרא מינה לאפוקי נגע בשני נמי קאמר לן יאכל דהא כבל טמא כתיב ולפי מיקרי טמא (סוטה ל.) דהא מצאתן לאפוקי שני טמא, דכתיב כל אשר בתוכו יטמא, וה"ל הכלי לאפוקי ומה שבתוכו שני וקרי ליה טמא, וקאמר רחמנא וכשבר אגב יגע בכל טמא לאפוקי בשני וה"ל כשר אגב לא יאכל, הכלי מצרף את מה שבתוכו. תמיכות מוכלן הרבה בכלי אחד ונגע טמא באחד מהן, הכלי מצרפן לטיהר הלשון ומיכה אחת ומטמא טהור (חגיגה כ:) ושפה נגע בטהור יום ממקצתו פסל את כולו (מנחות כד.). **אבל לא לתרומה.** לגלי מוכח שנגע בה טהיל לאכלן והכשרים בה טיהל בקודש, אבל לתרומה לא. אלא מדלא אשכחן דמטמא לתרומה אלא בשלישי, ש"מ דאפילו ר' עקיבא לית ליה רביעי בתרומה ולא חמישי בקודש, דהא ולית ליה האי דינא דתן ליה ר' יוסי. ומתמהינן וכי אהאי סברא ניקום וניסמוך. ודק רב כהנא ואשכח הא דתנן במס' חגיגה הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה, הרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה. ואמרינן מעדותו של ר' עקיבא נשנית משנה זו, דתנן הוסיף ר' עקיבא הסלת והקטורת והלבונה והגחלים שנגע בטבול יום במקצת פסל את כולן, כלומר אם נגע בטבול יום במקצת הסלת נפסלה כולה, וכן הלבונה והקטורת כיוצא בה. ויש אומרים פירוש אחר, אם נגע בטבול יום בסלת נעשה (תחלת) הסלת ראשון. והקטורת שני והלבונה שלישי והגחלים רביעי. עד כאן של תורה פירוש והוא דנגעי אהדדי, אבל אי לא נגעי אהדדי, או אם יש שם עוד חמישי והכלי הוא דמגערפן מדרבנן הוא דמיפסלי אבל מדאורייתא לא. ופליגא דר' חנן דאמר ציר"ד דאורייתא, דכתיב כף אחת עשרה זהב, עשה הכתוב כל מה שבכף אחד. וקתני סיפא דהא דדיינקין עלה מעדותו של ר' עקיבא נשנית הרביעי בקודש פסול רביעי ולא חמישי. [ור' עקיבא היא דאמר לעיל בפרק חומר בקודש הרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה. תוס' שתן ומחט ה. ותוס' הרא"ש מוסיף. ומלתא דחנן מייתי התם לפרושי מתני'. ו. אבל ודאי רביעי בקודש דאורייתא הוא. מי הר"ן. ז. ומתוס' שתן מוסיף טעם אחר, דכיון אחת לא נפיק שאינו צריך לכלי וגם אינו כלי שרת. ומי' רבינו יהוד. דאי מקרא דר' חנין ליכא למילף מיניה אלא קדשי מזבח. ח. ואף אם יש טומאת ידים במקדש. מי' רבינו יהוד.

קבא א מיי' פי"ו מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ד:
קכב ב ג מיי' פי"ב מהלכות טומאת אוכלין הלכה ז:
קכג ד [מיי' פ"ח מהל' טומאת אוכלין הל' יח]:
קכד ה מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין הלכה ח:
קכה ו מיי' פ"ח מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ו:

רבינו חננאל

בכל טמא לא יאכל, בטמא לא נאמר אלא בכל טמא, אלו נאמר בטמא הייתי אומר זה טמא ראשון, למה נאמר בכל טמא להוסיף טמא אחר זה טמא שני. וכתיב לא יאכל הנוגע בזה הטמא. הנה נמצא שלישי מן התורה רביעי מקל וחומר כדאמרן ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה כו'. ואי ס"ד דר' יוסי סבר לה כר' עקיבא דאית ליה שלישי בחולין, ליתני רביעי בתרומה וחמישי בקדש, דהא מעלה לכל אחד ואחד ניתנו, מכאן למדנו דר' יוסי לית ליה הא דר"ע, ותו אשכחינן בהדיא במסכת סוטה דר' יוסי סבר אין שני עושה שלישי בחולין. ור' עקיבא נמי לית ליה הא דר' יוסי דתנאי ר' יוסי שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקדש, דאי ס"ד דאית ליה, כיון דאית ליה לר' עקיבא דשני עושה שלישי בחולין כמפורש בתורת כהנים, נימא שלישי שפסול בחולין אינו דין שיעשה רביעי בתרומה, וכי האי דינא ניתי חמישי בקדש ולימא ר' יוסי אליבא דר' עקיבא רביה אמרה וליה לא סבירא ליה, אלא מדלא אשכחן תנא דתני הכי, ש"מ דאפילו ר' עקיבא לית ליה רביעי בתרומה ולא חמישי בקדש, דהא ולית ליה האי דינא דתן ליה ר' יוסי. ומתמהינן וכי אהאי סברא ניקום וניסמוך. ודק רב כהנא ואשכח הא דתנן במס' חגיגה הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה, הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה. ואמרינן מעדותו של ר' עקיבא נשנית משנה זו, דתנן הוסיף ר' עקיבא הסלת והקטורת והלבונה והגחלים שנגע בטבול יום במקצת פסל את כולן, כלומר אם נגע בטבול יום במקצת הסלת נפסלה כולה, וכן הלבונה והקטורת כיוצא בה. ויש אומרים פירוש אחר, אם נגע בטבול יום בסלת נעשה (תחלת) הסלת ראשון. והקטורת שני והלבונה שלישי והגחלים רביעי. עד כאן של תורה פירוש והוא דנגעי אהדדי, אבל אי לא נגעי אהדדי, או אם יש שם עוד חמישי והכלי הוא דמגערפן מדרבנן הוא דמיפסלי אבל מדאורייתא לא. ופליגא דר' חנן דאמר ציר"ד דאורייתא, דכתיב כף אחת עשרה זהב, עשה הכתוב כל מה שבכף אחד. וקתני סיפא דהא דדיינקין עלה מעדותו של ר' עקיבא נשנית הרביעי בקדש פסול רביעי ולא חמישי. [ור' עקיבא היא דאמר לעיל בפרק חומר בקדש הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה. תוס' שתן ומחט ה. ותוס' הרא"ש מוסיף. ומלתא דחנן מייתי התם לפרושי מתני'. ו. אבל ודאי רביעי בקדש דאורייתא הוא. מי הר"ן. ז. ומתוס' שתן מוסיף טעם אחר, דכיון אחת לא נפיק שאינו צריך לכלי וגם אינו כלי שרת. ומי' רבינו יהוד. דאי מקרא דר' חנין ליכא למילף מיניה אלא קדשי מזבח. ח. ואף אם יש טומאת ידים במקדש. מי' רבינו יהוד.

בסתם ידים [א] והנהו ידים דכל הפוסל התרומה מטמא ידים להיות שניות אינו אלא לקדשים [ב] כדמוכח בחגיגה ותירץ ר"י דהך גזירה ודאי אינה ההיא דחגיגה אלא מסתמא כשגזרו אסתם ידים שיהיו שניות [ה] גזרו כמו כן מסתמא על ידים הנוגעות בראשון שיהיו שניות [ג] הלכך הני ידים שנגעו במחט שהוא ראשון היה להם להיות שניות אלא דאין טומאת ידים במקדש: **ונימא** אין טומאת ידים וכלים במקדש. תימה לר"י ממה היה לו לכלי ליטמא אי ממשקין הא משקין בית מטבחיא דכן [ד] וי"ל דר"ע היא דאמר טומאת משקין לטמא אחריס דאורייתא א"כ לית ליה שיהא דכן וזה אין נראה לו דלר' עקיבא יהיו דכן מלטמא כלים [ה] וא"ת דילמא כי אמר ר"ע זכינו עדיין לא נגזרה גזירה דכלים וגזירה דידים לקדש כבר נגזרה כדאמרינן בפ"ק דשבת (ד' טו. ושם) דשלמה גזר לקודש ואינהו גזרו לתרומה וי"ל דגזירה דכלים היינו בי"ח דבר וי"ח דבר קדמו לר"ע וא"ת מנא ליה לגמרא שאין טומאת כלים במקדש דילמא בי"ח דבר גזרו על כלים אף במקדש והא דקתני שהסכין טהור ההיא נשנית קודם י"ח דבר שהיה מעדותו של ר' חנינא סגן הכהנים וי"ל דאם איתא דגזרו בי"ח דבר טומאה על הכלים במקדש ה"ל למיתני בהדיא בשום מקום לאשמעינן דההיא דקתני שהסכין טהור קודם גזירה נשנית [ו]: **תרוייהו** בו ביום גזרו. תימה [ז] דידים לקודש [ט] שלמה גזר וי"ל דר"ע אי"ח דבר קאי שהיתה מחדש וה"ק בי"ח דבר כשעסקו בדיני ידים לא רצו לגזור טומאת ידים במקדש [ח] [ט]: **האי** סכין דנגע במאי.

וס"ל דמיירי בלא משקין:

אין כלי מטמא כלי. ולית ליה דרב יהודה דמוקי לה במחט טמא מת דההוא כלי מטמא כלי [ט] אלא כרבי יוסי דאמר כגון שהיתה פרה חסומה: **הא** ברשות היחיד ספיקו טמא.

תימה הא איצטריך לאוקמא ברשות הרבים משום ידים [י] דספיקו ברה"י טמא: **מכדי** האי מחט דבר שאין בו דעת לישאל הוא. פי' האי מחט כלי שנגע במחט [יא] דבטומאה לא בעינן שיהא בו דעת לישאל אלא המיטמא לחודיה דאם לא כן כל טומאת מת ושרץ אפילו ברה"י יהא ספיקו טהור: **ואמר** רבי יוחנן וכו'. ה"מ לאתויי דזעירי דמשני (נדה ד' ה:) דמעת לעת שבנדה עושה משכב ומושב אע"ג דמשכב ומושב אין בו דעת לישאל כשחברותיה נושאות אותה במטה: לא

ונימא שאין טומאת ידים וכלים במקדש אמר רב יהודה אמר רב ואיתימא ר' יוסי בר' חנינא ידים קודם גזירת כלים נשנו אמר רבא והא תרוייהו בו ביום גזרו [א] דתנן הספר והידים והטבול יום והאוכלין והכלים שנטמאו במשקין אלא אמר רבא הנח לטומאת סכין דאפי' בחולין נמי לא מטמא האי סכין דנגע במאי אילימא דנגע בבשר הא אין אוכל מטמא כלי ואלא דנגע במחט והא [ב] אין כלי מטמא כלי האי מחט מאי עבידתיה אי נימא ספק מחט והא איתמר ר' אלעזר ור' יוסי בר' חנינא חד אמר לא גזרו על ספק הרוקין שבירושלים וחד אמר לא גזרו על ספק הכלים שבירושלים אמר רב יהודה אמר רב כגון שאבדה לו מחט טמא מת והכירה בבשר ר' יוסי ברבי אבין אמר כגון שהיתה פרה חסומה ובאה מחוץ לירושלים: גופא ר' אלעזר ור' יוסי בר' חנינא חד אמר לא גזרו על ספק הרוקין שבירושלים וחד אמר לא גזרו על ספק הכלים שבירושלים רוקין תנינא כלים תנינא רוקין תנינא [ג] דתנן כל הרוקין הנמצאין בירושלים טהורין חוץ משל שוק העליון לא צריכא אף על גב דאיתחזק זב כלים תנינא [ד] דתנן כל הכלים הנמצאים בירושלים דרך ירידה לבית הטבילה טמאין הא דעלמא טהורין ולטעמיך אימא סיפא דרך עליה טהורין הא דעלמא טמאין אלא רישא דוקא וסיפא לאו דוקא ולאפוקי גזייתא ולרב דאמר כגון שאבדה לו מחט טמא מת והכירה בבשר כיון דאמר מר [ה] בחלל חרב חרב הרי הוא כחלל אדם וכלים נמי ליטמא אמר רב אשי זאת אומרת [א] עזרה רשות הרבים היא והוה ליה ספק טומאה ברשות הרבים וכל ספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור הא ברשות היחיד ספיקו טמא הוא מכדי האי מחט דבר שאין בו דעת לישאל הוא [ו] [ב] וכל דבר שאין בו דעת לישאל בין ברה"ר בין ברה"י ספיקו טהור משום דהוי ספק טומאה הבאה בידי אדם ואמר רבי יוחנן [ז] [ג] ספק טומאה הבאה בידי אדם נשאלין

זכות וטובה וריוח ותקנה היא לנו מהפסד קדשים שלא נגזרה גזרת ידים במקדש ליטמא בדבר שאין מטמא אדם דהאי מחט מוקמי ליה דלאו בר טמויי אדם הוא דאילו חוץ למקדש מטמאים ידים בטומאה כל דהו אפילו סתמן משום ידים עסקניות: **ונימא**. נמי זכינו שאין טומאת כלים במקדש מדרבנן בדבר שאין מטמא מן התורה דאילו בחולין גזור רבנן ביה טומאה ואף על גב דמדאורייתא טהור כדתנן גבי י"ח דבר והאוכלים והכלים שנטמאו במשקין והכא קתני סכין טהור: **ידים קודם גזירת כלים נשנו**. ליטמא מדרבנן וכשהעידו עדות זו עדיין לא נגזרה גזירת חכמים על טומאת כלים דרבנן לפיכך לא יוכל לומר זכינו שאין טומאת כלים במקדש דההיא שעתא אפי' בעלמא נמי לא הואי: **בו ביום**. בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון ביציאות השבת [ח] דתנן אלו פוסלין את התרומה: **הספר**. והתם [ט] מפרש טעמא משום תקנת ספרים שהיו מניחין את הספרים עם התרומה ועכברים אוכלים אותם: **והידים**. אפילו סתמן אם נגע בתרומה בלא נטילת ידים: **והטבול יום**. והתם [י] פריך הא דאורייתא היא ומשני סמי מכאן טבול יום: **אלא אמר רבא**. ודאי כבר נגזרה על הכלים מדרבנן שיטמאו במשקין ומיהו הכא ליכא משקין והנח לטומאת סכין דאפילו בחולין שלא חשו להפסידן לא שייכא בהו הכא טומאה לסכין דהאי סכין דנגע במאי שיטמאוהו לא בשר ולא מחט אין יכולין לטמאו דאין אוכל ולא כלי שאינו אב הטומאה מטמאין כלים אפילו מדרבנן ולא גזרו חכמים מדבריהם טומאה על הכלים אלא שיטמאו מן המשקין ומשום משקה זב וזבה: **מאי עבידתיה**. דמטמא בשר: **ספק מחט**. לא ידעינן אי טמא אי טהור ושל מי היתה: **על ספק הרוקין**. לומר שמא של זב או של נדה הן ורוקין [כ] אב הטומאה הן לטמא אדם דכתיב (ויקרא טו) וכי ירוק הזב: **מחט של טמא מת**. שהוא אב הטומאה והמחט עצמו אב הטומאה דחרב הרי הוא כחלל [ל] ולקמיה פריך אמאי הסכין והידים טהורין אף גופו של כהן טמא הוא וצריך טבילה והערב שמש דאורייתא: **רבי יוסי בר' אבין אמר**. לעולם ספק מחט וכגון שהיתה פרה חסומה ובאה מחוץ לירושלים דודאי מעלמא אתי דמשנכנסה לשם לא בלעתה דהוו להו ספק כלים של מקומות אחרים: **של שוק העליון**. שם היו מתקבצין טמאין שלא לטמא את חביריהם: **ואע"ג דאיתחזק זב**. שראינוהו עובר בשוק זה שנמצא בו רוק אשמעינן דלא גזרו דכולי האי לא שמענו ממתני': בדרך אחת היו יורדין לבית הטבילה ועולין בדרך אחרת. הנמצאין בדרך הירידה טמאין דמאי בעו התם אלא טמאין היו והיה רוצה להטבילן ונפלו ממנו: **דרך עליה טהורים**. שהטבילן: **ולטעמיך אימא סיפא כו'**. ומהא ליכא למשמע מינה דאיכא למידק מרישא הכי ומסיפא הכי ואשמעינן הנך אמוראי דלעיל דאמרי לא גזרו דרישא דוקא דקתני בדרך ירידה הוא דמטמאין הא דכל העיר טהור וסיפא דקתני דרך עליה טהורין לא תידוק מינה הא דכל העיר טמאין אלא לאפוקי גזייתא מבואות קטנים שהיו סמוך לדרך ירידה ועליה ופעמים שהיו יורדין דרך אותן מבואות ופעמים עולין והנהו טמאין מספק שהרי מתחלה טמאין היו ספק נפלו בירידה ספק בעליה ומספקא לא נפקי מטומאה אבל שאר כלים ספק נטמאו ספק לא נטמאו לא גזרו עליהן מספק: **כיון דאמר מר חרב הרי הוא כחלל**. וזו נגעה בטומאת מת שהוא אב הטומאה ונעשה גם המחט אב הטומאה ואמאי הסכין והידים טהורות: **אדם וכלים נמי ליטמא**. דכל אב הטומאה מטמא אדם וכלים בין כלי את כלי בין אדם את אדם בין אדם כלי וכלי אדם בפרשת זאת חקת התורה בספרי [מ]: **עזרה רשות הרבים היא**. לטומאה ואדם וסכין ספק נגעו במחט זה ספק לא נגעו והויא לה ספק טומאה ברה"ר דספיקו טהור: ופרכינן **הא רה"י הוי ספיקו טמא**. הא דבר שאין בו דעת לישאל הוא הסכין. ול"ג האי מחט אלא מכדי דבר שאין בו דעת לישאל הוא ואי גרסי' ליה הכי מפרשינן מכדי האי עדות דמחט דבר שאין בו דעת לישאל הוא הסכין וכל מי שאין בו דעת לישאל כו' דכל ספק טומאה מסוטה גמרי' מה סוטה רה"י ועל הספק טמאה אף כל ספק טומאות ברשות היחיד ספיקו טמא ומינה מה סוטה יש בה דעת לישאל אם נטמאה אם לאו אף כל שיש בו דעת לישאל כגון אדם ספק נגע בשרץ ספק לא נגע דיש בו דעת שיכולין לשואלו אם נגע והוא אינו יודע ספיקו טמא: **הבאה בידי אדם**. אדם היה עסוק בה ואם נגע בו הסכין במחט על ידי אדם נגע בו הלכך אם עזרה רשות היחיד ספיקו טמא: נשאלין

א) שבת יג: [זבים פ"ה מי"ב], **ב)** [ברכות נב: חגיגה כ.], **ג)** שקלים פ"ח [מ"א], **ד)** שם [מ"ב], **ה)** [לעיל יד: וש"נ], **ו)** [סוטה כח: נדה ד: ה:], **ז)** נדה ה:, **ח)** [שבת יג:], **ט)** [שם יד.], **י)** [שם:], **כ)** [ורוקן רש"ש], **ל)** [לעיל יד:], **מ)** [חקת יט טז, כב], **נ)** [שבת טו.], **ס)** [וע"ע תו' שבת טו. ד"ה אלא],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שאין וכו' אסתם ידים שיהיו שניות לתרומה גזרו כמו כן מסתמא על ידי' הנוגעו' בראשון שיהיו שניות לתרומה הלכך הני ידים שנגעו בבשר שהוא ראשון:

מוסף רש"י

הספר. כל כתבי הקודש, תורה נביאים וכתובים, פוסלין תרומה במגען (שבת יג:). **והידים.** סתמן קודם נטילתן (שם). **אין כלי.** שאינו אב הטומאה, מטמא כלי (ברכות נב:). **בחלל חרב.** הקיש חרב לחלל, מתכת שנגע במת הרי הוא אבי אבות הטומאה כמת עצמו, ושנגע בטמא מת הרי הוא אב הטומאה כמוהו, גזירת הכתוב הוא במתכת אצל טומאת מת ולא אצל שאר טומאות (לעיל יד: וכעי"ז חולין ג. הובא לעיל יד:). **דבר שאין בו דעת לישאל.** אם נגע אם לא נגע (נדה ד:). **ספק טומאה הבאה בידי אדם.** כגון נושא שרץ בידו, ספק נגע בכלי המונח על גבי קרקע ספק לא נגע, ואע"פ שאדם לא היה עסוק בכלי המיטמא, הואיל והטומאה באה ע"י אדם, ספק נגעה הטומאה בכלי ספק לא נגעה, חשבינן לה כמו שיש לה דעת לישאל וברה"י ספקו טמא (נדה ה:).

מוסף תוספות

א. [ו]לאו היינו ההיא גזירה דכל הפוסל וכו'. תוס' שאנץ. ב. דומיא דהא דקתני בהדה היד מטמאת חבירתה דהיינו דוקא לקדש. תוס' הרא"ש. ג. שהרי מפני שהם עסקניות גזרו עליהם, ובוודאי שאין עסקניות ליגע באב הטומאה, שהרי אינו מצוי, אלא מפני שהן עסקניות ליגע בראשון טימאו אותן, וכ"ש כשנגעו ודאי בראשון והכא ודאי נגעו, חי' הר"ן. ובתוס' ר"פ מוכיח דבעלמא גזרו דראשון מטמא את הידים. ד. ובמחט נמי לא מיטמו דאין כלי מטמא כלי. תוס' שאנץ. ה. שאותה טומאה אינה אלא מדבריהם. חי' הר"ן. כיון דאינו יכול לסבור דכן ממש שלא יטמא כל עיקר וכו', לית ליה דכן כלל. תוס' הרא"ש. ו. אבל אחרי כן גזרו. תוס' שאנץ. ז. מאי קפריך רבה והא ידים. תוס' שבת טו. ד"ה אלא. ח. אלא הניחו אותן טהורות כאשר היה טהורין אלא הנמצאין דרך עליה בלבד. ופירוש גזיאתא, כדכתיב וכן נגוזו ועבר. וכדמתרגמינן עברו גזו. והני מילי בבית הטבילה בלבד, אבל בירושלים הכל טהור. וגם מי שאמר לא גזרו על ספק כלים שבירושלים, דוקיא דהא מתניתין קמ"ל. וחזרנו להקשות כי מחט זו אם מחט טמא מת ודאי היא. אי הכי אדם וכלים נמי תטמא, דהא קיימא לן בחלל חרב חרב הרי הוא כחלל, וכבר פירשנוהו למעלה בענין נר של מתכת שהוא טמא מת. ודחי רב אשי עזרה כרשות הרבים היא, ותנן בטהרות פ"ו ספק טומאה ברשות הרבים טהור, עד שיאמר נגעתי, ואקשינן עליה מכלל דברשות היחיד כי האי גוונא טמא, והתנן בפ"ג חרש שוטה וקטן שנמצאו במבוי שיש בו טומאה הרי אלו בחזקת טהרה, וכל הפקח בחזקת טומאה, וכל שאין בו דעת לישאל ספקו טהור, והא חרש שוטה וקטן מפני שאין בו דעת להשאל ספקו טהור, וכל שכן מחט. ומשני כיון שהיא ספק טומאה הבאה בידי אדם, פירוש שהמתעסק בבשר הרי פקח הוא, כמי שיש בו דעת להשאל דמי, כר' יוחנן דאמר מקודם שהעיד ר' חנינא שהידים טהורות. תוס' הרא"ש. והשתא פריך שפיר והא תרווייהו בו ביום גזרו. תוס' שאנץ. ט. כיון דמחט הוי אב הטומאה. תוס' ר"פ ד"ה זאת. י. דקתני דידים טהורות. חי' הר"ן. דבע"א לא היה אדם עצמו טהור דאיהו הוי דבר שיש בו דעת לישאל. תוס' שאנץ. יא. ר"ל סכין והאי דנקט מחט כלומר היינו מעשה מחמת מחט, תוס' ר"פ.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

נשאלין עליה. כלומר מסתברנן לה לטמא מותה כמילו ים בה דעת ליטמא. לשון אחר נשאלין לב"ד מה תהא עליו (ה) וזו עיקר נשאלין עליה בעלים יהו נשאלין בעל כרחן בשבילה לב"ד מה תהא עליה: **אפילו הוא כלי מוכה על גבי קרקע.** כלומר אע"ג דכלי טהור זה שנולד

נשאלין עליה אפילו בכלי המונח על גבי קרקע כדבר שיש בו דעת לישאל והבשר טמא האי בשר דאיתכשר במאי אי נימא דאיתכשר בדם והא [ו]א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מנין לדם קדשים שאינו מכשיר שנאמר [1]לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים דם שנשפך כמים מכשיר ושאינו נשפך כמים אינו מכשיר ואלא דאיתכשר במשקי בית מטבחיא והא א"ר יוסי בר' חנינא [ז]משקי בית מטבחיא לא דיין שהן דכן אלא שאין מכשירין ואלא דאיתכשר בחיבת הקודש אימור דמהניא ליה חיבת הקודש לאיפסולי גופיה למימנא ביה ראשון ושני נמי תיפשוט [ח]דבעי ריש לקיש לקיש צריד של מנחות [ט]מונין בו ראשון ושני או לא [י]אמר רב יהודה אמר שמואל [יא]כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים והעבירה בנהר ושחטה ועדיין משקה טופה עליה נמצאת בפרש הכל טהור וניהדר פרש וניטמייה לבשר אמר רב אדא בר אהבה בפרש עבה רב אשי אמר [יב]אפי' תימא בפרש רכה [יג]משום דהוי משקה סרוח תני תנא קמיה דרב ששת שרץ מטמא את המשקין ומשקין מטמאין את הכלי וכלי מטמא את האוכלין והאוכלין מטמאין את המשקין ולמדנו שלש טומאות בשרץ הני ארבעה הן גוז משקין דרישא אדרבה גוז משקין דסיפא לא אשכחן תנא דאמר משקין מטמאין כלי אלא רבי יהודה והדר ביה וסימניך נזייתא [יד]תנן התם [טו]שרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו שניה מפני שהתנור בתחלה אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא וניחזי להאי תנור כמאן דמלי טומאה דמי ותיהוי האי פת ראשונה אמר ליה לא סלקא דעתך [טז]דתניא יכול יהו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס

מי

מטמאין את הכלי וכלי מטמא את האוכלין והאוכלין מטמאין את המשקין ולמדנו שלש טומאות בשרץ הני ארבעה הן גוז משקין דרישא אדרבה גוז משקין דסיפא לא אשכחן תנא דאמר משקין מטמאין כלי אלא רבי יהודה והדר ביה וסימניך נזייתא [טו]תנן התם [יז]שרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו שניה מפני שהתנור בתחלה אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא וניחזי להאי תנור כמאן דמלי טומאה דמי ותיהוי האי פת ראשונה אמר ליה לא סלקא דעתך [טז]דתניא יכול יהו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס

ת"ל

העור והבשר ומעבירה נגהר סמוך לשחיטתה ומשקין מותה כדי שתהא מותה להפסיט כלמדנין בסיומא דציצה[יח]: **ועדיין משקה טופח עליה.** ולי לפסוק שלא יפול מן המשקה על הבשר כל שהוא בשעת הפשט: **ונמדד פרש.** דקא סלקא דעתך תומת משקה עליו שהרי בשעה זו המשקה מותה: **כפרש עבה.** דללו משקה הוא: **שרץ מטמא אף המשקין.** מקל ומחומר מכלי כדלעיל [יח:] ומשקין שבאו ממשקי שרץ מטמאין כלי כדילף [שם] מנבל כלי יטמא[ט] וקא סבר יטמא הכלי מן המשקה דכתיב ביה ב' יהודה [יח:] מיקמי דהדר ביה ודיים ביה נמי להאי יטמא יטמא ויליף מיניה דמחוך כלי זה ומטמא את האוכלין כדלמסכתן בהו דכלים מטמאין (ט) מכל מאר בתוכו יטמא מכל האוכל[כ] משמע שנטמא האוכל מאויר כלי חרס ואוכלין את המשקין כו'. ומיהו לא מיתרצא היא דאמי אוכל הבא ממשקי כלי דקאמר קרא דמטמא משקה לאו בכלי הבא ממשקי משקה קאי אלא בבא ממשקי שרץ ותנא תני למדנו שלש טומאות בשרץ דמשמע דטומאה אוכלת מזה לזה ומזה לזה ומכאן הוה מינינו למיפרכיה למילתיה אלא לאקשי ליה קושיא אחריתי מפורסמת טפי דקתני שלש ואקשי מיניה דכתיב כל אשר יבא עליו מן האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא. תוס' שלמ'. ג. וכיון דמדאורייתא תלושין לא מכשרי במשקה בית מטבחייא לא גזרו רבנן. לכינו זוח. ד. אבל אי אין מונין בו ראשון ושני אז נפק"מ טובא דאין מכשירין דאם היו מכשירין היו מונין בו ראשון ושני. תוס' שלמ'. ה. ואע"פ שבאותה שעה היתה בהבהמה חיה ולא היתה ראויה להכשר, הואיל ועדיין אותה משקה שקיבל בעודו מחובר הוא טופח עליה וראוי אותה שהוכשרה במים מחוברין. מי' מ"ן.

לא דיין שהן דכן **אלא** שאין מכשירין. לפ' נעני לשנויי מתרגומא דלמ"ל דתלושים לפ מכשירין[א] דדרים יטמא דכתי' גבי משקין ממש ומ"ל דמשקי בית מטבחיא לא מכשירי[ב] וס"ל לפותקמי טפי בממוצרין מתרגומין[ג]: **אלא דאיתכשר בחיבת הקודש.** וא"ת מי מיצת קודש מהניא למימני ביה לחמון ושני מני נפקא מינה להמי משקין ביה מטמאין[ד] ומו"מ לישתרי לכתה דברים שמפיתין בעזרה לפי שיש בהו מיצת קודש כגון ביכורים או חולין שנלכלין בעזרה כדי לאכול המנחה וזבח על הפסוע כלפיתת בהקומץ דכה (מנחות כח:): **ובשעת** שחיטה עדיין משקה טופח עליה. פירש הקונטרס לפי שפסר שלא יפול מן העור על הבשר ואין נראה לפי כן הוי ליה לתולין ותולין לא מכשירין כיון דדרים שמוכל טמא ממש ליכא לפי לפי מד קרא דהבשר והזוח מוקי לה בממוצרים ולהכי נקט והעבירה בנהר משום דשני הבשר מן הנהר שהוא מחובר ומומר ר"י דעל ידי העור הוכשר הבשר דבשעור וכרוסע (חולין קיח:) פליגי מי יש יד להבשיר לבל לכולי עלמא יש שומר להבשיר וכבל העור גמו מיס בעודס מחוברים[ה]:

תורה אור השלם

1. לֹא תֹאכְלֶנּוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם: דברים יב כד

רבינו חננאל

נשאלין עליה אפילו בכלי המונח על גבי קרקע, ולפיכך אמר ברשות הרבים ספיקו טהור, ברשות היחיד כי האי גונא ספיקו טמא. והאי ספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור ברשות היחיד ספיקו טמא, גמרינן לה מסוטה, דכתיב בה ונסתרה והיא נטמאה, הנה כיון שנסתרה ספיקא הוא, אלא כיון שברשות היחיד נסתרה אמרה תורה נטמאה וכו', ופשוטה היא, וכבר פרשנוה בכמה מקומות. לפיכך לא הארכנו בה. ואקשינן ועוד והלא אין האוכל מיטמא בלא הכשר מים. וזה הבשר היאך נטמא בלא הכשר משקה, הא אוקימנא לדם קדשים ולמשקה בית מטבחיא דלא מכשרי, היכן הוכשר שנטמא. ושנינן דאיתכשר בחיבת הקדש, כלומר תאות אדם לקדש משוה הדבר שמקדישו אע"פ שלא הוכשר במים כאלו הוכשר. ואמרינן אימור דמהניא חיבת הקדש כו', ואם תאמר אין הכי נמי דחיבת הקודש מכשר לטומאה למנות בו ראשון ושני. אי לקיש, דהוה בעי צריך של מנחות, פירוש שהוא פסולת הסלת כגון המורסן וכיוצא בו. מונין בו ראשון ושני או לא, כלומר אם נגע השרץ בהאי צריך שלא הוכשר במים ונטמא, אם יגע הוא באחרים יטמא אחרים או לא ולא איפשטא, וכיון דלא איפשיטא. לא איתברר לן דמטמא. ושנינן דרך אחרת כגון בחמה של זבחי שלמים והעבירה בנהר, ועדיין היה משקה טופח עליה, ונשחטה והוכשר הבשר באותו משקה הטופח שהיה בעור ונמצאת המחט בפרש הכל טהור, אוקימנא אפילו בפרש רך שהוא כמים, דכיון דהוה ליה משקה סרוח אינו מטמא, ואפילו למאן דאית ליה טומאה למשקין, דהני דמטמא משקין הראויין לשתיה דאינן מיקרו משקין, אבל הני דסרוחין נינהו לא. תאני תנא אהא דתנן כלי חרס ושרץ בתוכו יטמא כלי עץ או כלי מתכת שבתוכו טמא מפני שהכלי מטמא את האוכל והאוכל את המשקה, ולמדנו שלש טומאות בשרץ, אמר ליה רב ששת הני לפי מה שפירשת משקה וכלי

קבח א מיי' פ"ח מהל' מאכ"א הלכה ג:
קבט ב ג מיי' פ"י מהל' טומאת מאכלין הלכה י:
קכ ד מיי' פי"ח מהל' מאכ"א הלכה ה"ג:

(ה) [לעיל טז., וש"נ].
ג) [לעיל טז. מונין לו:].
ג) מונין לו:. ממחת קכ:.
ד) מונין לו:. ב) [לעיל יח.].
ו) שבת קלה: כלים פרק ח משנה ה, ו) שבת קלה:.
ה) [ויקרא יא], ב) [שם].
ג) [שם], ד) [לף טז.].
ג) [ע"ש תוס' מונין לף לו. מל"ה כו].

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה נשאלין וכו' מה תהא עליה חו:
(ב) ד"ה שרץ וכו' מטמאין אותן מכל מאר בתוכו:

מוסף רש"י

שאינו מכשיר. אם נפל על הזיעים (חולין לג.). **דם שנשפך כמים.** דם מולין שאין תשין לקבלו בכלי, מכשיר. לפיקך למים, אבל דם קדשים מתקבל בכלי ואינו נשפך לחיבה כמים, אינו מכשיר. ללא לפיקך למים (לעיל סז.). **לא** דיין שהן דכן. שאין מטמאין (חולין לג.). צריך של מנחות. קומני קמא לכלול במשנה ואין שאין נכנס לתוכו (חולין לג.) קלא מן הסולת שלא נגע במשנו ולא הוכשר ונגע בו שרץ (מנחות קב:). **שהתנור תחילה.** שנטמא מן המחיר, לדכתיב (ויקרא יא) כל תנור, וכול תחר ומטמא מוכלין שבתוכו מן הסחיר (שבת קלח:). **כמאן דמלי טומאה דמי.** כשנפל הבשר בתוכיר, דהל בלא נגיעה מטמא ולבלך כמלן דמלי טומאה הוא ומהוי פת לשאוכ (שם). **לא סלקא דעתך.** למיהר מתלן דמלי טומאה (שם). **יכול יהו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס.** שאם היה כלי אחר מתוכו שיטמא מחמת הבשר שבתוכו אינו מטמא אלא מה שבתוכו שיטמא מחמת שרץ שבתוכו (שם).

מוסף תוספות

א. מדאורייתא. תוס' שלמ'. ב. ההוא דכבל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא. תוס' שלמ'. ג. וכיון דמדאורייתא תלושין לא מכשרי במשקה בית מטבחייא לא גזרו רבנן. לכינו זוח. ד. אבל אי אין מונין בו ראשון ושני אז נפק"מ טובא דאין מכשירין דאם היו מכשירין היו מונין בו ראשון ושני. תוס' שלמ'. ה. ואע"פ שבאותה שעה היתה בהבהמה חיה ולא היתה ראויה להכשר, הואיל ועדיין אותה משקה שקיבל בעודו מחובר הוא טופח עליה וראוי אותה שהוכשרה במים מחוברין. מי' מ"ן.